

บทที่ 4

การถ่ายทอดเทคโนโลยี

1. ความนำ

เนื่องจากเทคโนโลยีเป็นตัวแปรที่สำคัญในการบริหารธุรกิจในปัจจุบัน แต่เนื่องจากเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและจะมีผลต่อธุรกิจในด้านต่าง ๆ ดังนั้นผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องติดตามถึงความเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ก่อนที่จะตัดสินใจซื้อเทคโนโลยีมาใช้ในกิจการของตนและเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิตตลอดจนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้ให้หรือผู้ขายเทคโนโลยี (Licensor) และผู้รับหรือผู้ซื้อเทคโนโลยี (Licensee) จึงจำเป็นจะต้องจัดให้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีอย่างเป็นระบบและเป็นขั้นตอน ซึ่งวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นมีอยู่หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของเทคโนโลยีนั้น ๆ

2. การถ่ายทอดเทคโนโลยี (Technology Transfer)

การถ่ายทอดเทคโนโลยี¹ เป็นกระบวนการที่ความรู้ ประสบการณ์ และเทคนิคในการผลิต การบริการ และจัดการ ได้ถ่ายทอดจากบุคคล วิสาหกิจหรือประเทศหนึ่งไปสู่อีกบุคคล อีกวิสาหกิจหรืออีกประเทศหนึ่ง การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกบุคคลหนึ่งเรียกว่าถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศ

3. วัตถุประสงค์ของการถ่ายทอดเทคโนโลยี

การถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยทั่วไปจะมีวัตถุประสงค์ในการถ่ายทอดอยู่ 2 ประการ คือ

- 1) เพื่อริเริ่มและดำเนินกิจกรรมทางการค้าและอุตสาหกรรมในเวลาเดียวกัน แต่ต้องแน่ใจว่าเทคโนโลยีที่ต้องการสำหรับวัตถุประสงค์ดังกล่าวในแต่ละครั้งของการจัดตั้งจะไม่ทำให้ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นและทำให้เสียเวลา

2) เพื่อควบคุมด้านทุนและคุณภาพของสินค้าและการขาย เนื่องจากลักษณะของการถ่ายทอดเทคโนโลยีจำเป็นจะต้องมีระเบียบและขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ข้างต้น ซึ่งได้แก่

- เทคโนโลยี
- การพัฒนาชิ้นส่วน
- การเงิน
- นโยบายสังคม
- การส่งกำลังบำรุงในทางทหาร
- ข่าวสาร ความรู้ การสือสาร และการวิเคราะห์
- การจัดการ
- การบริการ

ถ้าต้องการประสบความสำเร็จในการถ่ายทอด กิจกรรมการนำทุก ๆ ด้านข้างต้นไปใช้ในเวลาเดียวกันและในแบบที่ถูกต้องตรงกัน และจะต้องมีการตัดแปลงให้เข้ากับสภาพแวดล้อมภายในประเทศและผู้ที่ได้รับการถ่ายทอดสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่าผู้ที่มีความรู้จะสามารถรับความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องได้ง่าย และในทางตรงกันข้ามผู้ที่ไม่มีความรู้หรือความคุ้นเคยเลยก็จะกลایเป็นปัญหาแก่เจ้าของหรือผู้ขายเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ด้วยร่องรอยของการถ่ายทอดเทคโนโลยีระหว่างประเทศ ได้แก่

1) BENELUX เป็นกลุ่มประเทศที่กำเนิดของบริษัทนานาชาติที่มีเทคโนโลยีทั้งหมดสะสมอยู่ พร้อมทั้งเงินไว้ที่จะเป็นต้องมีก่อนสำหรับการผลิตสินค้าทุกชนิดจะมีพร้อมอยู่ในกลุ่มประเทศเหล่านี้ ปัจจุบันกลุ่ม BENELUX ได้พัฒนาอย่างเป็นกลุ่มประชุมยูโรป (Economic Community)

2) ประเทศอุตสาหกรรมของยุโรป ประเทศเหล่านี้มีความชำนาญในการจัดองค์การสำหรับการรับและใช้เทคโนโลยีชนิดต่าง ๆ และระยะทางของการถ่ายทอดเทคโนโลยีก็ไม่เป็นปัญหา

3) ประเทศอุตสาหกรรมนอกเขตยุโรป ประเทศเหล่านี้มีสภาพภูมิภาคที่ไม่เท่าเทียมกับยุโรปยกเว้นแต่ระยะทางของการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายสูง นอกจากนี้ประเทศเหล่านี้ยังอยู่ในเขตอิทธิพลของประเทศอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีการใช้เทคโนโลยีที่

แตกต่างกันออกไป จึงทำให้ประเทศเหล่านี้ต้องมีการดัดแปลงเทคโนโลยีที่ได้รับมาให้เข้ากับความต้องการภายในประเทศ

4) ประเทศกำลังพัฒนาที่มีประสบการณ์ทางอุตสาหกรรม ประเทศเหล่านี้จะมีตลาดภายในประเทศที่สำคัญ มีความเจริญทางด้านปัจจัยขั้นพื้นฐานตลอดจนมีการพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิต แต่ก็ยังมีปัญหาในการถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ชัดขึ้นอยู่บางประการ ได้แก่

4.1) รัฐบาลแทรกแซงด้วยการออกกฎหมายหรือข้อบังคับในเรื่องการจ่ายค่าเทคโนโลยีและในการทำข้อตกลงในการรับเทคโนโลยี (technology licence agreement) ซึ่งทำให้ยากต่อการได้รับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ

4.2) จากการกระทำของรัฐบาลในข้อ 4.1) ยังทำให้เป็นคุปสรคต่อการปฏิบัติ กิจกรรม และการพัฒนาอุตสาหกรรมของเอกชนทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ

4.3) ความรู้สึกชาตินิยม ทำให้นำไปสู่ความทะเยอทะยานในการที่จะพึ่งพาตน เองด้วยการเร่งการผลิตและใช้ปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ภายในประเทศเร็วเกินไป ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียต่อเศรษฐกิจส่วนรวม

5) ประเทศกำลังพัฒนาที่มีประสบการณ์ทางอุตสาหกรรมน้อย ประเทศเหล่านี้จะมีคุณลักษณะเช่นเดียวกับกลุ่มที่ 4) เน้นแต่ไม่มีตลาดภายในประเทศอย่างเพียงพอ โดยกิจการที่ตั้งอยู่ในประเทศเหล่านี้เป็นกิจการขนาดเล็กทำการผลิตให้ปริมาณไม่มากจึงทำให้ประสบปัญหาต้นทุนสูง และยังมีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเทคนิคน้อย จึงทำให้มีการขาดแคลนแรงงานที่มีฝีมือและประสบการณ์ทางอุตสาหกรรม ดังนั้นในการถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังประเทศในกลุ่มนี้จึงต้องให้ความสนใจและความพยายามในด้านต่าง ๆ (ตั้งแต่ข้อ 2.1) – 2.8) ที่กล่าวมาข้างต้น) มาเป็นพิเศษ ซึ่งที่กล่าวมาเป็นวิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยีจากบริษัทแม่ไปยังบริษัทย่อยในเครือและไปยังผู้ทำสัญญารายย่อยอื่น ๆ อีกด้วย

4. ลักษณะของการถ่ายทอดเทคโนโลยี

ลักษณะของการถ่ายทอดเทคโนโลยี สามารถแบ่งได้ดังนี้

1) เมื่อมีการถ่ายทอดเทคโนโลยีไม่ได้หมายความว่าเป็นแต่เพียงการถ่ายทอด เนพะเทคนิคบางประการเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงการถ่ายทอดวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนข้อมูลอื่น ๆ

2) การถ่ายทอดเทคโนโลยีจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่งไม่ได้หมายความว่า สภาพแวดล้อมของทั้งสองประเทศจะต้องเหมือนกันเพียงแต่สภาพแวดล้อมของประเทศหนึ่งอาจถูกปรับปรุงแก้ไข

3) อาจต้องมีการปรับปรุงดัดแปลงวิธีการของเทคโนโลยีได้ ซึ่งการแก้ไขดัดแปลงนั้นหรือปรับปรุงเทคโนโลยีไม่ใช่ทำเพียงระยะเวลาใดเวลาหนึ่งเท่านั้น แต่ถ้าเป็นระยะเวลาภายนาน ก็ไม่ควรจะนานจนเกินไปจนกระทั่งทำให้เทคโนโลยีที่เข้าอยู่ล้าสมัยไป กล่าวโดยสรุปคือ ต้องพยายามทำให้เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าหรือทันสมัยอยู่เสมอ

4) ต้องมีโครงสร้างพื้นฐาน (infrastructure) ที่ดี

5) ประการสุดท้าย เทคโนโลยีที่นำเข้าจากต่างประเทศจะต้องให้ประโยชน์ที่ตรงกับความต้องการของประเทศ ด้วยการทำให้เกิดการเพิ่มผลผลิตในระดับที่เหมาะสม

5. วิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยี

การถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังประเทศกำลังพัฒนาโดยที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเป็นหุ้นส่วนของบริษัทด้วยประเทศ หรือการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศดังที่กล่าวมาในตอนต้นนั้น ยังมีอีกหลายวิธี ได้แก่

- การว่าจ้างผู้ช่วยการจากต่างประเทศ
- การดำเนินการขายเครื่องจักร
- การทำข้อตกลงในการรับเทคโนโลยี (Technology Licence Agreement)
- ข้อตกลงรับผิดชอบทั้งหมดของแต่ละฝ่าย (Turn-Key Contract)

1) การว่าจ้างผู้ช่วยการจากต่างประเทศ

ในประเทศกำลังพัฒนาการประกอบการของบางกิจการอาจได้รับขบวนการแลกเปลี่ยนอย่างง่ายและสิทธิบัตร ซึ่งวิธีนี้สามารถทำได้โดยการว่าจ้างผู้ช่วยการจากต่างประเทศมาให้คำแนะนำถึงวิธีการที่จำเป็นต้องใช้ในการผลิต วิธีนี้เหมาะสมสำหรับโครงการขนาดเล็กและขนาดกลางในอุตสาหกรรมต่าง ๆ ทางวิศวกรรม อุตสาหกรรมอาหารและอุตสาหกรรมผลิตสินค้าอุปโภคบริโภค

2) การทำสัญญาขายเครื่องจักร

การถ่ายทอดเทคโนโลยีในด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องกับเครื่องจักรและอุปกรณ์ มักจะมีการทำสัญญาซื้อขาย สัญญานี้หมายความว่าสำนักงานรับกิจการทั้งหมดแล้วและขาดในสิ่ง เช่น ผลิตชิ้นเน้น ท่อผ้า ผลิตกระดาษ ที่ใช้เทคโนโลยีไม่เข้าขั้นมากและไม่ต้องเกี่ยวข้องกับเรื่องเจ้าของเทคนิคหรือกระบวนการฯ ซึ่งการทำสัญญางบนี้จะเพียงพอสำหรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดยไม่นั้นขึ้นอยู่กับการพัฒนาอุตสาหกรรมและความชำนาญการในประเทศไทย ตัวอย่าง เช่น การฝึกอบรมด้านเครื่องมือแก่เจ้าน้ำที่ภายในประเทศไทย การซ่อมเหลือโดยผู้ขายเครื่องจักรใน การปฏิบัติงานเกี่ยวกับเครื่องจักร (ที่สูงกว่าขั้นเริ่มต้นและทำต่อไปในระดับปกติ) การจ่ายชำระค่าบริการดังกล่าวอาจแยกต่างหากหรืออาจรวมอยู่ในราคารหองเครื่องจักรก็ได้

3) การทำข้อตกลงในการรับเทคโนโลยี

การถ่ายทอดวิธีนี้มีความสำคัญมากในประเทศไทยกำลังพัฒนา โดยเฉพาะในประเทศไทยที่มีพื้นฐานทางเทคโนโลยี ซึ่งถูกทำให้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งกิจการผลิตในประเทศไทยดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งส่วนมากความรู้ทางเทคนิคดังกล่าวมักจะถูกจดทะเบียน (มีกรรมสิทธิ์-Right) หรือถูกถือว่าเป็นความลับ ดังนั้นผู้รับเทคโนโลยีจึงมีความจำเป็นต้องติดต่อกับผู้ผลิตหรือผู้ที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยีนั้นก่อน จึงจะได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยี

4) ข้อตกลงรับผิดชอบทั้งหมดแต่ละฝ่าย

ในขั้นต้น ๆ ของกระบวนการทางอุตสาหกรรม กิจกรรมมักใช้ Turnkey arrangement หรือ Turnkey Operations โดยคู่สัญญาที่เป็น turnkey นี้อาจเป็นเจ้าของเทคโนโลยี หรืออาจเป็นผู้ขายหรืออาจจะเป็นองค์กรที่ให้คำปรึกษาทางด้านวิศวกรรมก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของโรงงานและเทคโนโลยี (บางที่ถูกกำหนดไว้ในสัญญา แต่ไม่ขยายบริบทเข้าร่วมรับผิดชอบโครงการนั้น ๆ)

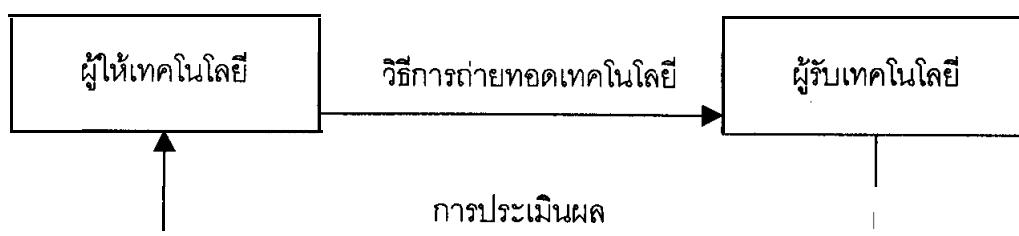
ถึงแม้ว่าวิธีนี้จะมีประโยชน์ก็ตาม แต่อาจมีปัญหาในเรื่องต้นทุนที่มากสูง หากการตีราคาค่าสัญญาเป็นรูปสำเร็จ โดยไม่มีการตีราคาค่าใช้จ่ายเป็นรายละเอียดแต่ละรายการ ดังนั้นผู้ซื้อเทคโนโลยีจึงควรคิดราคาสัญญาเป็นแต่ละรายการในแต่ละขั้นของการทำกิจกรรม และผู้ซื้อควรมีส่วนร่วมตัดสินใจด้านต้นทุนของโครงการไม่ใช่ปล่อยให้ Turnkey Contractor เป็น

ผู้ดำเนินการโดยลำพัง ซึ่งเมื่อได้มีการตรวจสอบรายละเอียดของโครงการแล้วเห็นว่า ขั้นตอนใดไม่มีประสิทธิภาพหรือเสียค่าใช้จ่ายสูงเกินความจำเป็น ผู้ซื้อความมีอำนาจที่จะระงับภาระนั้น ๆ ได้

นอกจากนี้ผู้ซื้อความมีความแน่ใจว่า Turnkey – Contractor สามารถเข้าถึงวิธีการของ know-how และความชำนาญงานทั้งหมดที่กำหนดไว้ในโครงการ เพื่อไม่ให้เกิดปัญหานในภายหลัง โดยหมายประทุมมีแนวโน้มที่จะใช้วิธี Turnkey Contract แทน Licence Agreement เนื่องจาก Licence Agreement มักกำหนดให้ต้องใช้บริการทางด้านวิศวกรรมที่จำเป็นของผู้ชำนาญการจากต่างประเทศและยังกำหนดให้ต้องซื้อเครื่องจักรและบริการติดตั้งอีกด้วย (วิธี Turnkey จะถูกกว่าและยังสนับสนุนให้มีการพัฒนาบริการทางเทคนิคภายในประเทศอีกด้วย)

6. การเตรียมการเพื่อรับการถ่ายทอดเทคโนโลยี²

การถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีรูปแบบเหมือนกับการเรียนรู้โดยทั่วไป ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ ผู้ให้เทคโนโลยี ผู้รับเทคโนโลยีและวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยีโดย



รูปที่ 4-1 แสดงวงจรของการถ่ายทอดเทคโนโลยี

เนื่องจากเทคโนโลยีส่วนใหญ่ไม่ใช่สินค้าที่มีวิวัฒนาอยู่ในตลาดและประกอบกับมีราคาแพง เพื่อให้ได้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการใช้เทคโนโลยี ตั้งนั้นหลังจากที่ได้ตกลงทำสัญญาซื้อขายเทคโนโลยีแล้ว จึงจำเป็นจะต้องมีการเตรียมการทั้งผู้ให้หรือผู้ขายเทคโนโลยี (Licensor) และผู้รับหรือผู้ซื้อเทคโนโลยี (Licensee) สำหรับกรณีที่ไทยเป็นผู้รับเทคโนโลยีจากต่างประเทศ จะต้องมีการเตรียมการระหว่างผู้ให้และผู้รับเทคโนโลยีดังต่อไปนี้

1) การเตรียมการของผู้ให้เทคโนโลยี

1.1) การเตรียมบุคลากร เมื่อจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีหลายวิธีดังที่กล่าวมาแล้ว แต่โดยทั่วไปแล้วจะมีผู้เชี่ยวชาญในสาขางาน ๆ มาถ่ายทอดเทคโนโลยีให้กับผู้รับซึ่งส่วนใหญ่จะมีความแตกต่างกันทั้งความรู้ ประสบการณ์ วัฒนธรรม และภาษาพูด ดังนั้นการคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมจะเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะจะช่วยในการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีสิ่งที่ต้องพิจารณาในการคัดเลือกบุคลากรที่จะทำหน้าที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีได้แก่

- เป็นผู้เชี่ยวชาญ และมีความรู้ในเทคโนโลยีที่จะถ่ายทอด
- เป็นผู้ที่มีบุคลิกที่เหมาะสมในการถ่ายทอดหรือการสอน
- เป็นผู้ที่สามารถปรับตัวเองได้ง่ายในสภาพแวดล้อมใหม่
- เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ดี
- เป็นผู้ที่สามารถปฏิบัติงานร่วมกับชาวต่างประเทศได้เป็นอย่างดี

เมื่อคัดเลือกจนได้บุคลากรที่เหมาะสมแล้ว บริษัทผู้ให้เทคโนโลยีจำเป็นต้องจัดให้มีการอบรมให้บุคลากรนั้นมีความรู้เกี่ยวกับประเทศที่จะเดินทางไปทำการถ่ายทอดเทคโนโลยี เช่นความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความเชื่อ นารายาทในสังคมฯ และหากเป็นไปได้ควรศึกษาการใช้ภาษาห้องถันเบื้องต้นก็จะมีส่วนช่วยให้การประสานงานดีขึ้น แต่ในทางปฏิบัติบริษัทที่เป็นผู้ให้เทคโนโลยีมักจะไม่มีโอกาสเลือกได้บุคลากรที่จะทำหน้าที่ถ่ายทอดเทคโนโลยีที่มีคุณสมบัติดังกล่าวครบถ้วนมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาไม่จำกัด แต่ก็มีวิธีการที่จะแก้ไขโดยผู้ให้เทคโนโลยีควรแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ประสานงานเพื่อทำหน้าที่ติดต่อและประสานงานด้านต่าง ๆ

1.2) การเตรียมเครื่องจักร อุปกรณ์ เครื่องมือและวัสดุต่าง ๆ โดยผู้ให้เทคโนโลยีจำเป็นต้องแจ้งให้บริษัทที่จะรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทราบถึงรายละเอียดของเครื่องจักรก่อนล่วงหน้า ทั้งนี้เพื่อจะได้จัดเตรียมชื้อและนำเข้าเครื่องจักรตลอดจนอุปกรณ์เพิ่มเติมได้ถูกต้อง แต่ถ้าไม่มีการเตรียมการไว้ล่วงหน้าอาจทำให้เกิดความล่าช้า และเป็นอุปสรรคต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีเป็นอย่างมาก

1.3) การเตรียมการประสานงานกับหน่วยงานของทางการ ในการซื้อขายเทคโนโลยีจากต่างประเทศจะมีการควบคุมจากหน่วยงานราชการหลายหน่วยงานจึงจำเป็นจะต้องมีการเตรียมงานไว้ก่อน โดยผู้ให้และผู้รับเทคโนโลยีจะมีการติดต่อประสานงานเพื่อทำข้อ

ผลกระทบ และจัดเตรียมเอกสารให้เรียบร้อยก่อนที่จะเข้ามาปฏิบัติงานในประเทศไทย มีระดับ
อาจมีปัญหาในการติดต่อกับทางการในภายนอก จนกลยุทธ์เป็นปัญหาระหว่างผู้ให้และผู้รับ
เทคโนโลยี ซึ่งเรื่องที่ควรเตรียมการได้แก่

1.3.1) การตรวจคนเข้าเมือง ควรเตรียมการเกี่ยวกับการทำใบอนุญาต
เข้าเมือง วีซ่า และใบอนุญาตทำงาน

1.3.2) กรมสรรพากร . เตรียมการเกี่ยวกับการเสียภาษีเงินได้ในบุคคล
และบุคคลธรรมด้า

1.3.3) สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน ในกรณีได้รับส่งเสริม
การลงทุน

1.3.4) ธนาคารแห่งประเทศไทย ติดต่อเกี่ยวกับเรื่องการส่งเงินค่า¹
เทคโนโลยีไปต่างประเทศ

2) การเตรียมการสำหรับผู้รับเทคโนโลยี เมื่อจากผู้รับเทคโนโลยีเป็นผู้ที่ต้อง²
เสาะแสวงหา เลือกและเสียค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูงเพื่อให้ได้มาซึ่งเทคโนโลยี จึงจำเป็นต้องมีการ
เตรียมการและวางแผนเพื่อให้การถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถทำได้อย่างเป็นระบบ โดยผู้รับ³
เทคโนโลยีต้องเตรียมการในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

2.1) ศึกษารูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีว่าเป็นอย่างไร เพราะจะแตก
ต่างกันตามประเทศที่เป็นเจ้าของเทคโนโลยี ก้าวคือ

2.1.1) บริษัทอเมริกัน มักจะมีรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีในระดับ⁴
สูง ได้แก่ ผู้บริหารในระดับสูง เช่น vice president, director ในด้านการผลิต หรือ engineering
manager เป็นต้น และผู้ที่จะมาถ่ายทอดเทคโนโลยีให้อาจเป็นวิศวกรอาชีวะ ผู้เชี่ยวชาญหรือนัก
วิจัยในสาขาหนึ่ง ๆ

2.1.2) บริษัทในประเทศไทย อาจจะมีการถ่ายทอดในรูปแบบผู้บริหาร
ระดับกลาง บุคลากรที่ส่งมาถ่ายทอดเทคโนโลยีมักจะเป็นวิศวกร นักวิจัย หรือผู้เชี่ยวชาญที่ผ่าน⁵
งานมาแล้วและมีประสบการณ์ประมาณ 3-10 ปี

2.1.3) บริษัทญี่ปุ่นหรือไต้หวัน อาจจะมีการถ่ายทอดกันในระดับล่างหรือ⁶
ระดับปฏิบัติการ โดยบุคลากรที่มาถ่ายทอดเทคโนโลยีอาจเป็นหัวหน้างานหรือพนักงานคุณเครื่อง

ดังนั้นในการรับเทคโนโลยีจากบริษัทภายนอกหรือได้หัวนั้น จำเป็นต้องมีล่ามเพื่อทำหน้าที่แปลให้กับคนไทยอีกทอดหนึ่ง และผู้รับเทคโนโลยีก็ควรจะอยู่ในระดับใกล้เคียงกันหรือสูงกว่าเล็กน้อย เมื่อได้ศึกษาและเข้าใจถึงรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีของแต่ละประเทศแล้ว ผู้รับเทคโนโลยีจะต้องเตรียมบุคลากรและวิธีการกระจายเทคโนโลยีเหล่านี้ไปยังบุคลากรระดับต่างๆ ในองค์กร

2.2) การจัดเตรียมบุคลากร ผู้บริหารจำเป็นต้องคัดเลือกบุคลากรที่เหมาะสมทั้งด้านความรู้ความสามารถและประสบการณ์ เพื่อที่จะช่วยในการถ่ายทอดเทคโนโลยีทำได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ แต่ทั้งนี้จะต้องพิจารณาฐานรูปแบบการถ่ายทอดเทคโนโลยีของแต่ละประเทศประกอบด้วย ผู้ที่จะรับเทคโนโลยีควรจะมีระดับความรู้และตำแหน่งงานที่ใกล้เคียงกัน การคัดเลือกผู้มีพื้นฐานในทางช่าง (กรณีซื้อเทคโนโลยีจากญี่ปุ่นและไต้หวัน) จะมีประโยชน์อย่างมากในการรับเทคโนโลยี

นอกจากนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดให้มีการยกระดับความรู้ของพนักงานในระดับต่าง ๆ นับตั้งแต่พนักงานระดับผู้บริหารจนถึงพนักงานระดับปฏิบัติการในองค์กรของตนให้เข้าใจเรื่องการถ่ายทอดเทคโนโลยี และถ้าหากมีความจำเป็นต้องจัดให้มีการอบรมความรู้ขั้นพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และวิศวกรรมศาสตร์ ก็ควรจะดำเนินการก่อนมีการถ่ายทอดเทคโนโลยี เพราะมีนัยน์สัมภาระที่สำคัญมาก สำหรับการขยายเทคโนโลยีติดขัดและดำเนินไปได้อย่างเชื่องช้า และนอกจากนี้ผู้บริษัทจำเป็นจะต้องอบรมให้พนักงานเข้าใจเกี่ยวกับขั้นบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของผู้เชี่ยวชาญแต่ละชาติเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อกัน และป้องกันความเข้าใจผิดที่อาจจะเกิดขึ้นได้

2.3) การจัดองค์การ เนื่องจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีมักจะเกิดขึ้นในบางระดับขององค์กรตามรูปแบบที่ได้ก่อตัวแล้วในตอนต้น บริษัทหรือองค์กรจึงจำเป็นต้องจัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาเพื่อรองรับการถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งนี้เพื่อติดตามการดำเนินให้เป็นไปตามเป้าหมาย และแผนงานที่ได้กำหนดไว้ และเพื่อช่วยในการกระจายเทคโนโลยีที่ได้รับจากการถ่ายทอดไปยังพนักงานทุกระดับ โดยสามารถดำเนินการได้ดังนี้

2.3.1) จัดตั้งศูนย์เทคโนโลยี โดยหน่วยงานนี้มีหน้าที่และรับผิดชอบในการรวบรวมข้อมูลและข่าวสารเทคโนโลยี เก็บรักษาและดูแลเอกสารทางเทคโนโลยีที่กระจัดกระจายอยู่ตามหน่วยงานต่าง ๆ แล้วนำมารวบรวมจัดให้เป็นหมวดหมู่ ตลอดจนรวบรวมเอกสาร

ที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญหรือบันทึกการประชุมและรายงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างที่มีการถ่ายทอดเทคโนโลยี

2.3.2) จัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการต่าง ๆ สำหรับผู้รับเทคโนโลยีมีการจัดตั้งคณะทำงานหรือคณะกรรมการขึ้นมาดำเนินงานจะช่วยทำให้การรับเทคโนโลยีเป็นไปอย่างมีระบบและช่วยป้องกันการสูญหายหรือความบกพร่องจากการจดบันทึกทั้งนี้เนื่องจากการถ่ายทอดความรู้ที่ได้รับมาระหว่างบุคคลต่อบุคคลอาจจะเก็บความรู้ต่าง ๆ ได้ไม่สมบูรณ์พอ คณะกรรมการที่ถูกตั้งขึ้นมาควรจะได้มีการหารือ ประชุมปรึกษาตามกำหนดการที่ได้วางแผนไว้โดยอาจจะจัดขึ้นภายในหน่วยงานหรือประสานงานกับผู้ให้เทคโนโลยี คณะกรรมการหรือคณะทำงานนี้อาจมีหลายคณะโดยแต่ละคณะอาจรับผิดชอบเกี่ยวกับเทคโนโลยีแต่ละด้าน

2.3.3) จัดตั้งคณะกรรมการเทคโนโลยีระดับสูง ทั้งนี้เพื่อระบุวิหารระดับสูงหรือเจ้าของกิจการควรจะมีส่วนร่วมในการติดตามและรับรู้ถึงความคืบหน้าของเทคโนโลยีอย่างสม่ำเสมอ และการเข้าใจสื่อของผู้บริหารจะเป็นตัวกรองดูแลให้พนักงานได้เข้าใจและเห็นถึงความสำคัญของการติดตามความเป็นไปและความคืบหน้าในการรับเทคโนโลยีไปด้วย

2.4) การจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่นอกเหนือจากที่ผู้ให้เทคโนโลยีเตรียมไว้ให้แล้ว ผู้รับเทคโนโลยีจะต้องทำการจัดเตรียมสิ่งของดังกล่าวไว้ด้วย โดยผู้รับเทคโนโลยีจะต้องทำการสำรวจดูว่าอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่นั้นอยู่ในสภาพที่พร้อมจะใช้งานหรือไม่ ถ้าพบว่ามีไม่พร้อมก็ให้จัดเตรียมให้พร้อมที่จะใช้งานได้ตลอดเวลา หรือหากพบว่ามีสิ่งใดที่ต้องทำการจัดซื้อ ก็ควรที่จะไปจัดซื้อมาไว้ให้พร้อมก่อนที่จะมีการถ่ายทอดเทคโนโลยี ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เสียเวลาโดยไม่จำเป็น

2.5) การจัดเตรียมเอกสารหรือข้อมูลของกิจการให้ผู้ที่จะมาถ่ายทอดเทคโนโลยีได้ทราบ ทั้งนี้เพื่อเอกสารหรือข้อมูลดังกล่าวจะช่วยให้ผู้ที่จะมาถ่ายทอดเทคโนโลยีได้เข้าใจถึงสภาพของธุรกิจที่กำลังดำเนินกิจการอยู่ ซึ่งจะช่วยลดเวลาในการถ่ายทอดเทคโนโลยีได้เป็นอย่างมาก ทั้งนี้เพื่อจะไม่ต้องเสียเวลาไปทำการเก็บข้อมูลเบื้องต้น โดยเอกสารหรือข้อมูลที่สามารถจัดเตรียมได้แก่ รายงานประจำปีของบริษัท เรื่องทัวไปของบริษัท วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการถ่ายทอดเทคโนโลยี สถานภาพของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ประเภทและชนิดของผลิตภัณฑ์ การออกแบบผลิตภัณฑ์ จำนวนและความรู้ความสามารถของบุคลากร วัตถุดิบที่สำคัญ ฯลฯ

2.6) การอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ที่จะมาถ่ายทอดเทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่จะมาถ่ายทอดเทคโนโลยีส่วนใหญ่เป็นคนต่างด้าวที่ไม่คุ้นเคยกับประเพณีและวัฒนธรรมของไทยต้องดูดงานอาหารและความเป็นอยู่ การอำนวยความสะดวกต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งที่นอกเหนือจากทำให้เกิดความประทับใจแล้วยังจะช่วยลดการสูญเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ โดยเรื่องที่ควรอำนวยความสะดวกได้แก่ การเดินทางเข้าประเทศ สถานที่พัก ในอนุญาตทำงาน การทำความรู้จักสถานที่และบุคคลต่าง ๆ เครื่องมือและอุปกรณ์ที่จำเป็น ฯลฯ

7. เงื่อนไขในการทำข้อตกลงในการรับเทคโนโลยี

เนื่องจากวิธีการถ่ายทอดเทคโนโลยีมีหลายวิธีดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งส่วนใหญ่จะต้องมีสัญญาถ่ายทอดเทคโนโลยี โดยข้อตกลงที่เกี่ยวกับการถ่ายทอดเทคโนโลยีอาจจะปรากฏอยู่ในสัญญาฉบับเดียวกันหรือแยกกันเป็นหลายสัญญา ก็ได้ ในการทำข้อตกลงในการรับเทคโนโลยี (Technology Licence Agreement) ซึ่งเป็นสัญญาให้ใช้สิทธิ์นั้น จะมีข้อตกลงหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ได้แก่

- คำนิยาม (definitions)
- ค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยี (remuneration for technology)
- การกำหนดอายุของสัญญาตกลง (duration of the agreement)
- การต่ออายุสัญญาตกลง (renewal of the agreement)
- การรับรองโดยผู้ให้สัญญา (guarantees by Licenser)
- สิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงเทคโนโลยี (access to improvement of technology)

- การให้สิทธิแต่ผู้เดียว (exclusive)
- ขอบเขตการมอบหมาย (assignment)
- ผู้รับช่วงใบอนุญาต (sub-licensing)
- ความลับ (confidence)
- สิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (industrial property rights)
- ข้อบังคับสำหรับผู้รับสัญญา
- การเสนอขาย C&I Products โดยผู้ให้สัญญา
- การชำระเงิน

- กฎหมายของรัฐบาลที่ให้บังคับสัญญา (governing law)
- การตรวจสอบและรายงาน
- การฝึกอบรม (training)
- ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสัญญา
- ภาษาที่ใช้
- การสิ้นสุดของสัญญา (termination)
- การจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ (arbitration)
- เหตุสุดวิสัย (force majeure)

1) คำนิยาม

ในการทำสัญญาทางความมีการนิยามศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องไว้ให้ชัดเจน เช่น

1.1) ผลิตภัณฑ์ ควรระบุให้ชัดเจนถึงชนิดและลักษณะของผลิตภัณฑ์ที่อยู่ภายใต้สัญญาว่าเป็นอย่างไร

1.2) เทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิต ความมีการระบุถึงส่วนประกอบที่สำคัญของเทคโนโลยี เทคนิคที่ใช้ในกระบวนการผลิต วัสดุดิบ ตลอดจนผลิตภัณฑ์ขั้นกลาง (intermediate product) ที่จำเป็นต้องใช้ นอกจากนี้ถ้าเทคโนโลยีรวมถึงความช่วยเหลือทางเทคนิคต่าง ๆ และอยู่เหนือระดับเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตนั้น สัญญาทาง ก็ควรระบุให้ชัดเจนถึงขอบเขตและลักษณะของความช่วยเหลือทางเทคนิค รวมถึงวิธีการถ่ายทอด สถานที่ เวลา ฯลฯ

2) ค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยี

ค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยีจะกำหนดโดยประมาณขึ้นอยู่กับค่าประกอบของเทคโนโลยีและเงื่อนไขในสัญญาซึ่งจะไม่เหมือนกัน เช่น ถ้าสัญญาทางความคุ้มกระบวนการผลิตเฉพาะอย่าง Licensor ก็อาจถ่ายทอดเทคโนโลยีแต่เพียงวิธีเดียว แต่ถ้าจำเป็นต้องใช้ส่วนประกอบของเทคโนโลยีในขั้นการผลิตหลาย ๆ ขั้น Licensor ก็อาจถ่ายทอดเทคโนโลยีทั้งหมดและเรียกร้องค่าเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น

เรื่องค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยีเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะยุ่งยากในการคิดค่าตอบแทน เพราะเทคโนโลยีหลายประเภทไม่ได้มีราคาตลาดในการซื้อขายกัน เช่นเดียวกับสินค้าอื่น ๆ เช่น กรณีของการให้เช่าสิทธิ หรือกรณีที่เป็นการลงทุนหรือร่วมลงทุนจากต่างประเทศจึงทำ

ให้ยากต่อการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสม โดยทั่วไปผู้รับหรือผู้ซื้อเทคโนโลยี (Licensee) จะไม่ค่อยมีอำนาจต่อรองราคากลั้งนี้เนื่องจากการซื้อขายเทคโนโลยีติดตลาดจะเป็นของผู้ขายซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นตลาดผู้ขายน้อยราย⁴ ดังนั้นในหลาย ๆ ประเทศรัฐบาลจึงเข้ามามากับและควบคุมราคาในการซื้อขายเทคโนโลยีจากต่างประเทศทั้งนี้เพื่อให้เกิดการจ่ายค่าตอบแทนที่เหมาะสมโดยได้ออกข้อกำหนดดาวในการจ่ายค่าตอบแทนหรือราคาเทคโนโลยีจะต้องได้รับความเห็นชอบจากรัฐ

วิธีการชำระค่าเทคโนโลยีหรือค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยีที่ไม่เกี่ยวข้องกับการร่วมลงทุนจากต่างประเทศที่นิยมใช้กันมากได้แก่

2.1) การจ่ายเป็นเงินก้อน (Lump-sum Fee) ซึ่งการจ่ายเป็นเงินก้อนนี้จะจ่ายครั้งเดียวหรือหลายครั้งก็แล้วแต่จะตกลงไว้ในสัญญาการจ่ายค่าตอบแทนแบบนี้มักกำหนดขึ้นในกรณีที่ know-how ได้ถูกถ่ายทอดไปทั้งหมดและอย่างสมบูรณ์ในขณะนี้ หรือในกรณีที่การถ่ายทอดเทคโนโลยีสามารถทำได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ในครั้งเดียว และ Licensee สามารถรับเอาไว้ได้อย่างสมบูรณ์เต็มที่ในครั้งเดียว เช่นเดียวกัน เทคโนโลยีประเภทนี้มักจะไม่ซับซ้อนยุ่งยากหรือเป็นเทคโนโลยีมาตรฐานซึ่งเหมาะสมสมกับ Licensee ที่ไม่ต้องการความซับซ้อนเหลือใด ๆ จากผู้ขายหรือผู้ถ่ายทอดเทคโนโลยี (Licensor) อีก การจ่ายค่าตอบแทนแบบนี้มักจะมีมูลค่าคงที่ซึ่งทำให้เกิดการประยัดแก่ Licensee

2.2) การกำหนดอัตราค่าธรรมเนียม (Running Royalties) เป็นวิธีที่ใช้ในกรณีที่เทคโนโลยีมีการปรับปรุงให้กันสมัยอยู่เสมอหรือกรณีที่ Licensee ยังต้องพึ่งพา Licensor ในด้านบริการทางเทคนิคหรือความช่วยเหลือด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ Licensee ได้รับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เพิ่มเติมได้เสมอ การจ่ายค่าตอบแทนแบบนี้ผู้ซื้ออาจจ่ายตามผลผลิตหรือยอดขาย แต่มูลค่าของการผลิตอาจยากต่อการแสดง จึงมักจะนิยมจ่ายตามยอดขายซึ่งมักจะใช้ตัวเลขจากการขายจริง ซึ่งเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดโดยอาจกำหนดเป็นเปอร์เซนต์ของยอดขาย ในบางครั้งการขายอาจมีกำไรไม่แน่นอนหรือขาดทุนโดยเฉพาะ 2-3 ปีแรกที่เริ่มดำเนินการผลิตและเริ่มพัฒนาความชำนาญงานและตลาดภายในประเทศซึ่งถ้าเป็นแบบนี้ผู้ขายอาจคิดค่าตอบแทนตามระดับความสามารถทำกำไรได้ของ Licensee แต่ Licensor จะไม่ค่อยชอบวิธีนี้ก่อนหน้าจากว่า Licensor จะมีส่วนควบคุมการจัดการโดยตรง และพอยังกับผลกำไรที่ได้คาดคะเนไว้ หรือในกรณีที่ Licensee มีความสามารถในการต่อรองที่เข้มแข็งกว่า เช่น สามารถควบคุมวัตถุดิบที่หากเป็นต้น

ในการคำนวณค่าธรรมเนียม มีสิ่งต่าง ๆ ที่ควรคำนึงถึง ดังนี้

2.2.1) การคำนวณค่าธรรมเนียมจากยอดขาย ควรคำนึงถึงราคากอง C&I Products ที่สั่งซื้อจาก Lessor ด้วย และควรหักต้นทุนการส่งเข้า (ราคา CIF ของ C&I Products บวกภาษีขาเข้า บวกค่าขนส่ง) จากยอดขายในกรณีของมูลค่ายอดขายที่เพิ่มขึ้นเนื่องจากภัยการภายในประเทศเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อจะได้เสียค่าธรรมเนียมน้อยที่สุดเมื่อมีการเสียค่าธรรมเนียม

2.2.2) การคำนวณค่าธรรมเนียมจากปริมาณผลผลิต ซึ่งไม่ว่าจะคำนวณจากยอดทั้งหมดหรือยอดต่อหน่วยผลิตก็ตาม ก็ต้องหักต้นทุนการส่งเข้า (เหมือนข้อ 2.2.1) ออกก่อนเช่นเดียวกัน

2.2.3) การคำนวณค่าธรรมเนียมจากการผลิต วิธีนี้ Lessor มักจะนิยมกำหนดค่าธรรมเนียมไว้ในอัตราที่สูง ซึ่งเป็นการเพื่อไว้ในกรณีที่รายได้ที่คาดเอาไว้จะเท่ากับค่าธรรมเนียมที่คำนวณจากยอดประมาณการขายต่ำสุด (การคำนวณค่าธรรมเนียมจากการผลิตทั้งหมด เป็นวิธีที่ Lessor มักไม่ค่อยจะยอมรับ เนื่องจากลักษณะของต้นทุนการผลิตในบางกิจการไม่แน่นอนและต้นทุนดังกล่าวมักจะมีแนวโน้มลดลง เมื่อมีการขยายการผลิตเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้ Licensee ได้เปรียบ)

2.3) การจ่ายค่าตอบแทนโดยคำนวณจาก Lump-sum Fee รวมกับ Royalties มีหลายกรณี เช่น การชำระค่าเบ็ดเตล็ดข้อมูลข่าวสาร (information) และเอกสาร (documents) ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการผลิตหรือการวางแผนโครงการขั้นต้นทำด้วยวิธี Lump-sum fee รวมกับการจ่ายค่าธรรมเนียม (Royalties) สำหรับการค้นคว้าและพัฒนาเป็นต้น โดยค่าธรรมเนียมนี้จะแตกต่างกันไปในแต่ละโครงการ ซึ่งเทคโนโลยีที่ไม่ซับซ้อนจะมีอัตราค่าธรรมเนียมต่ำกว่าเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อน

นอกจากนี้ราคากองเทคโนโลยีทั้งหมดจะมากหรือน้อยนั้นออกจากจะขึ้นอยู่กับตัวเทคโนโลยีเองแล้ว ยังขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการจ่ายค่าธรรมเนียมอีกด้วย เมื่อมีกรณีที่จะต้องจ่ายค่าธรรมเนียมในระยะสั้น (ไม่ว่าจะโดยข้อกำหนดของรัฐบาลหรือโดย Licensee) Lessor จะพยายามเพิ่มค่า Lump-sum Fees และ Royalties ให้สูงขึ้น เพราะถ้า Lessor ไม่ทำแบบนี้เขาก็จะมีรายได้จากการจ่ายค่าตอบแทนเทคโนโลยีน้อยไป ดังนั้นถ้าเป็นกรณีนี้ Licensee ควรต้องใช้ความระมัดระวังในการประเมินค่าใช้จ่ายตลอดจนภาระต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจากการจ่ายค่าตอบแทนแบบนี้ ส่วนวิธีที่ Lessor ชอบใช้ก็คือ การกำหนดค่าธรรมเนียมคงที่ (Fixed Fees) ซึ่งเป็นค่า

ต่อ oben ที่ Licensor ได้รับคงที่ตลอดอายุของสัญญา (จะใช้ในกรณีที่ไม่เกี่ยวกับการผลิตหรือการขาย) ซึ่งจะทำให้ Licensor มีรายได้ที่แน่นอน

3) การกำหนดอายุของสัญญาตกลง

การกำหนดอายุของสัญญาตกลงจะเกี่ยวข้องเป็นอย่างมากกับเทคโนโลยีและค่าตอบแทน โดยทั่วไปก่อนที่จะกำหนดอายุของสัญญาตกลงว่าจะเป็นเท่าใดนั้น จะต้องดูที่เทคโนโลยีก่อนว่าเป็นเทคโนโลยีที่เรา (Licensee) ต้องพึ่งพา Licensor ในด้านต่าง ๆ เช่น การพึ่งพาบริการทางเทคนิค การถ่ายทอดเทคโนโลยีฯลฯ หรือไม่ ถ้า Licensee ต้องพึ่งพา Licensor ในเรื่องดังกล่าวก็ควรที่จะกำหนดให้ระยะเวลาของสัญญานั้นครอบคลุมช่วงเวลาที่ Licensee ต้องการ ถ้าพิจารณาทางด้าน Licensor บ้างจะพบว่า Licensor จะชอบให้อายุของสัญญายาวนานที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพราะถ้าสัญญามีระยะเวลาจะมีผลทำให้ค่าตอบแทน หรือราคาเทคโนโลยีรวมสูงกว่าค่าตอบแทนในสัญญาที่มีระยะเวลาสั้น

อย่างไรก็ได้การจะกำหนดระยะเวลาของสัญญาให้ยาวหรือสั้นนั้น จะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง แต่ Licensee เกือบทั้งหมดหรือส่วนใหญ่จะมีความต้องการให้ระยะเวลาหรืออายุของสัญญาให้สั้นที่สุด ทั้งนี้เพื่อให้เสียค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยีให้น้อยที่สุด แต่ในการที่จะกำหนดอายุสัญญาให้สั้นนั้น Licensee มีข้อที่ควรระวังดังนี้

3.1) ระยะเวลาที่สั้นนั้นควรมีเวลากาหนดที่ Licensor สามารถรับเทคโนโลยีได้ หมด ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของกระบวนการ และ/หรือเทคนิคของ know-how ที่ต้องการ

3.2) ระยะเวลาที่สั้นนั้นจะไม่ทำให้ Licensee ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือทางเทคนิคจาก Licensor อีกต่อไปเมื่อสัญญาหมดอายุ (สัญญาไม่ควรหมดอายุก่อนเวลาที่ Licensee ยังต้องการพึ่งพา Licensor)

3.3) อายุของสัญญาควรเท่ากับอายุของสิทธิบัตร หรือเท่ากับอายุของการให้เชื้อสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม

ในการนับอายุของสัญญาตกลงนั้น อาจคำนวนจาก

ก. วันที่ Licensee เริ่มต้นทำการผลิต

หรือ

ข. วันที่มีการเขียนสัญญา ซึ่งจะคำนวนจากวันที่เริ่มติดตั้งอุปกรณ์ ต่างๆ

การที่เลือกใช้ แบบ ก. หรือ แบบ ข. เป็นวันเริ่มต้นของอายุสัญญาที่ Licensee ในฐานะที่ต้องเป็นผู้ที่จ่ายค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยีให้กับ Licensor ควรจะพิจารณาให้รอบคروบทั้งนี้ เพราะในกิจการบางประเภทถ้าต้องใช้ระยะเวลาในการติดตั้งอุปกรณ์ หรือเครื่องจักร เป็นระยะเวลาหนาน เช่น 1-2 ปี ก็ควรที่จะเลือกวันที่ Licensee เริ่มต้นการผลิตเป็นวันเริ่มต้นของสัญญา ทั้งนี้ เพราะหาก Licensee ไปเลือกแบบ ข. (วันที่เขียนสัญญา) ก็จะทำให้ Licensee ต้องมีภาระในการจ่ายค่าตอบแทน การใช้เทคโนโลยีให้กับ Licensor ก่อนที่ Licensee จะมีรายได้เกิดขึ้น (เพราะอยู่ในระหว่างที่ติดตั้งเครื่องจักรหรืออุปกรณ์ซึ่งต้องใช้เวลานานและยังไม่สามารถทำการผลิตได้ จึงยังไม่มีรายได้เกิดขึ้นในช่วงนี้) อนึ่งระยะเวลาสำหรับการจ่ายค่าตอบแทนการใช้เทคโนโลยีควรประมาณ 5 ปี หรือมากที่สุดไม่ควรเกิน 10 ปี เพราะถือว่าระยะเวลาดังกล่าวหากเพียงพอที่จะรับและดัดแปลงเทคโนโลยี แต่ถ้าเห็นว่าจำเป็นต้องให้เวลานานกว่านี้ก็อาจมีการต่อสัญญา

4) การต่ออายุสัญญาต่อไป

ส่วนใหญ่ในสัญญามักจะมีข้อความสำหรับการต่ออายุสัญญา ตามข้อเรียก ร้องของทั้งสองฝ่าย (Licensor และ Licensee) โดยปกติแล้ว Licensee ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องต่ออายุสัญญาสำหรับเทคโนโลยีและเทคนิคประเภทเดิม แต่มีหลายครั้งที่มีการปรับปรุงกระบวนการผลิตและเทคนิคใหม่ ๆ ในระหว่างอายุของสัญญา ดังนั้นจึงต้องมีการต่ออายุสัญญา ถ้า Licensee มีความต้องการที่จะได้รับบริการใช้เทคนิคใหม่ ๆ ดังกล่าว โดยจะต้องมีการกำหนดรายละเอียดอย่างรอบคอบ ทั้งนี้เพื่อที่จะได้มีต้องจ่ายค่าธรรมเนียมต่อไป สำหรับผลิตภัณฑ์ที่ Licensee ได้รับเทคโนโลยีประเภทนั้นไว้ครบถ้วนแล้วหรือถ้าจำเป็นต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่ม Licensor อาจคิดค่าตอบแทนในราคาก็ไม่สูงจนเกินไป เพราะถือว่าเคยเป็นคู่สัญญากันมาก่อน

5) การรับรองโดยผู้ให้สัญญา

เมื่อ Licensee จะทำข้อตกลงในการรับเทคโนโลยีนั้น Licensee จะมีความคาดหวังว่าเทคโนโลยีนั้นจะมีผลตามกำหนดลักษณะของ Licensor ดังนั้น Licensee จึงควรได้รับความมั่นใจจากผู้ขายว่าเทคโนโลยีนั้นจะมีผลจริง ฉะนั้นจึงควรมีการรับรองโดยผู้ให้สัญญา (Licensor) โดยในสัญญาควรระบุโดยเฉพาะเจาะจงลงไปว่า

5.1) เทคโนโลยีที่จะได้รับมาต้องเหมาะสมกับการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้ระบุไว้ในสัญญา

- 5.2) เทคโนโลยีที่ได้รับต้องสามารถใช้ได้กับการผลิตเฉพาะอย่าง
- 5.3) การส่งแบบแปลน รายละเอียดต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งที่สำคัญอื่น ๆ ของ เทคโนโลยีต้องเสร็จสิ้นภายในระยะเวลาที่กำหนดให้
- 5.4) ส่วนประกอบของเทคโนโลยีที่ถูกถ่ายทอด ต้องครบถ้วนและสมบูรณ์ตาม วัตถุประสงค์ของสัญญา

โดยทั่วไปลักษณะของการรับรองโดยผู้ให้สัญญาจะแตกต่างกันในสาระ สำคัญในแต่ละสัญญาและขึ้นอยู่กับความรับผิดชอบของ Lessor แต่อย่างไรก็ตามสัญญาระ จจะคุ้มครอง Licensee อายุเพียงพอในด้านผลิตภัณฑ์และการผลิตโดยใช้เทคโนโลยีบางอย่าง ถึงแม้ว่าในทางปฏิบัติมักจะไม่ค่อยมีการกำหนดให้เรียกว่าค่าเสียหายสำหรับการใช้เทคโนโลยี บางอย่างไม่ได้ผล แต่ก็ควรจะมีการระบุให้แนชัดลงไปถึงผลผลิตและคุณภาพโดยเนพาะของผลิตภัณฑ์และควรระบุให้ Lessor เสนอบริการทางเทคนิคและความช่วยเหลืออื่น ๆ ที่จำเป็นเพื่อทำ ให้ได้ผลผลิตและคุณภาพตามที่ระบุเอาไว้ ซึ่งในเรื่องนี้เป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับเทคนิคและ กระบวนการผลิตแบบใหม่ที่ยังไม่ได้ถูกใช้อย่างแพร่หลาย นอกจากนี้ Lessor ยังมีหน้าที่ที่จะ ต้องรับผิดชอบเทคโนโลยีที่ทำการถ่ายทอด โดยจะต้องไม่ถ่ายทอดเทคโนโลยีนั้นให้กับลูกค้าราย อื่น ๆ อีกในเขตที่ Licensee ตั้งอยู่ แม้ว่า Lessor จะจะมีการทดลองด้วยว่าจะเกี่ยวกับการถ่าย ทอดให้แก่ลูกค้ารายอื่น ๆ ก็ตาม ในบางกรณีจะขึ้นอยู่กับลักษณะของในรูปของสำเร็จ แบบหรือ กระบวนการของเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องและขึ้นอยู่กับขอบเขตของเทคโนโลยีชนิดนั้น ๆ ว่าอยู่ใน สภาพพร้อมที่จะใช้สัญญา นอกจากนี้ควรจะระบุถึงกำหนดเวลาในการขนส่งเอกสาร แบบและสิ่ง สำคัญอื่น ๆ ของเทคโนโลยี พร้อมด้วยสถานที่และวิธีการขนส่งและกำหนดข้อเรียกร้อง สำหรับค่าเสียหายในกรณีที่ไม่มีการขนส่งหรือขนส่งล่าช้าไว้ด้วย

ในกรณีที่เทคโนโลยีนั้นไม่เป็นไปตามที่ Lessor กล่าวข้างต้น (รับรอง) นั้นโดย ทั่วไป ผู้ซื้อ (Licensee) ก็ควรจะได้รับค่าเทคโนโลยีนั้นคืน แต่ในทางปฏิบัติแล้วเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นในสัญญาจึงควรมีการระบุถึงวิธีที่จะแก้ไขปัญหาในกรณีที่เทคโนโลยีไม่เป็นไปตามกำหนด ข้างต้น เช่น การกำหนดให้ Lessor แก้ไขหรือเปลี่ยนเครื่องจักร หรืออุปกรณ์ ให้ใหม่ภายใน ระยะเวลาของการรับรองหรือรับประกัน หรือ Lessor จะยินยอมให้มีการจ่ายค่าเทคโนโลยีหรือ ค่าซิทธิ์และจะช่วยเหลือจนกว่า Licensee จะสามารถทำการผลิตและขายสินค้าได้ เป็นต้น การที่

จะมีการรับรองหรือให้คำรับประทานจาก Lessor หากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับการเจรจาต่อรองของคู่สัญญา และลักษณะของเทคโนโลยี

6) สิทธิที่จะได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงเทคโนโลยี

เนื่องจากเทคโนโลยีมักจะมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว Lessor จึงมีการปรับปรุงเทคนิคและกระบวนการต่างๆ ซึ่งถ้าอยู่ในระยะเวลาของสัญญา Lessor จึงควรแจ้งให้ Licensee ได้รับรู้ถึงพัฒนาการและการปรับปรุงทั้งหมด และควรให้ Licensee ได้รู้ถึงวิธีการและเทคนิคที่ได้รับการปรับปรุงแล้วทั้งที่มีและไม่มีสิทธิบัตร แต่ Lessor มักจะไม่ค่อยเต็มใจที่จะส่งข่าวดังกล่าวให้ Licensee ได้รับทราบถ้าไม่มีการจ่ายค่าตอบแทนเพิ่มเติม ในเรื่องนี้ขึ้นอยู่กับความสมัครใจระหว่างคู่สัญญา กล่าวคือในบางกรณี Lessor จะกำหนดหรือระบุไว้ในสัญญากับผู้ที่จะได้รับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการปรับปรุงเทคโนโลยีโดยที่ Licensee ไม่ต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับ Lessor เลย

7) การให้สิทธิแต่ผู้เดียว

สัญญาจะเป็นสัญญาที่ให้สิทธิแต่ผู้เดียวหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับว่าสัญญานั้นจะยินยอมให้ Lessor ถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังผู้อื่นหรือไม่ เช่น สัญญาอนุญาตให้ Lessor ถ่ายทอดเทคโนโลยีให้ผู้อื่นที่อยู่ภายใต้กฎหมายประเทศได้อีก หรือยินยอมให้ถ่ายทอดไปประเทศอื่นที่เกี่ยวข้องได้อีก ซึ่งถ้าเป็นอย่างนี้ถือว่าไม่เป็นการให้สิทธิแต่ผู้เดียว (non-exclusive) แต่ถ้าเป็นสิ่งที่ Lessor สรุปในสัญญาต้องการเฉพาะเข้าจะได้รับค่าตอบแทนมากขึ้น แต่ Licensee จะต้องการที่จะได้สิทธิแต่ผู้เดียว เพราะเขายังมั่นใจได้ว่าเขายังไม่มีคู่แข่ง

8) ขอบเขตการครอบหมาย

ในบางครั้ง Lessor อาจตั้งข้อจำกัดการครอบหมายให้ใช้สัญญาในกรณีที่มีการเปลี่ยนมือผู้ถือหุ้นจากเอกชนไปเป็นรัฐวิสาหกิจหรือในทุกกรณี สัญญานี้ควรจะเปลี่ยนไปยังเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นรายใหม่ได้ ดังนั้นในการทำสัญญา Licensee จึงควรจะพิจารณาให้ดีเสียก่อนที่จะยินยอมรับข้อความใด ๆ ที่เข้มงวดในการโอนสัญญาให้กับหุ้นสวนรายใหม่

9) ผู้รับช่วงใบอนุญาต

Lessor สรุปในสัญญาไม่ชอบให้มีผู้รับช่วงใบอนุญาตน่องจากจะทำให้เขายังได้รับผลตอบจากเทคโนโลยีลดน้อยลง แต่ประเทศไทยกำลังพัฒนาหลายประเทศเห็นว่ามีกิจกรรมหลายกิจการที่สามารถใช้เทคโนโลยีนิดเดียวกันได้ ดังนั้นในความเห็นของ Licensee และรัฐบาลของ

ประเทศเหล่านั้นเห็นว่าควรจะได้มีการระบุข้อความที่ Licensor ยินยอมให้ Licensee มีผู้รับซึ่งใบอนุญาตได้ และ Licensor อาจต้องเข้าช่วยเหลือโดยมีเงื่อนไขบางประการเท่าที่จำเป็น

10) ความลับ

ในการนี้ที่เทคโนโลยีไม่มีสิทธิบัตร สัญญาเกือบทุกสัญญามักจะระบุว่าข่าวสารและเอกสารต่าง ๆ ที่ส่งให้กับ Licensee ต้องถือว่าเป็นความลับ จะนำไปเปิดเผยหรือโอนให้กับบุคคลอื่นไม่ได้ ซึ่งในบางกรณีอาจระบุให้พนักงานของ Licensee เข้าร่วมรับรองเรื่องนี้ด้วย แต่ความลับนี้จะสิ้นสุดพร้อมกับอายุของสัญญา Licensor บางรายอาจกำหนดให้ Licensee ต้องคืนเอกสารทุกอย่างภายในหลังสิ้นสุดอายุของสัญญา และ Licensee ไม่มีสิทธิที่จะใช้ได้อีกด้วย แต่ Licensee มักไม่ค่อยยอมรับสัญญาแบบนี้ ในทางตรงกันข้าม Licensor บางรายอาจจะระบุให้ในสัญญาว่าเขายินยอมให้ Licensee ใช้เทคโนโลยีนี้ต่อไปได้แม้ว่าจะหมดอายุของสัญญาแล้ว ก็ตาม

11) สิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม

หากในสัญญาตกลงกำหนดให้มีเรื่องเกี่ยวกับสิทธิในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า ฯลฯ อญญาด้วย Licensee ก็ควรจะพิจารณาเรื่องต่อไปนี้ให้รอบคอบ

11.1) Licensor ควรกำหนดให้ในสัญญาว่าได้มีการยินยอมให้สิทธิบัตรนิดใดแก่ Licensee โดยต้องระบุรายชื่อของสิทธิบัตรไว้ท้ายสัญญา ซึ่งข้อกำหนดควรครอบคลุมทุกสิทธิบัตรที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีถึงแม้ว่าจะไม่มีรายชื่ออุปกรุงตาม ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาต้นทุนของเทคโนโลยี

11.2) สัญญาควรระบุถึงสิทธิของ Licensee ที่จะได้ใช้เทคโนโลยีชนิดใหม่ ๆ ที่ Licensor ได้จดทะเบียนเพิ่มเติมในระหว่างอายุของสัญญา

11.3) ในกรณีที่อายุของสิทธิบัตรยาวกว่าอายุสัญญา ควรจะมีการระบุผลบังคับใช้ของสิทธิบัตรรวมไปถึงอายุของสัญญาเท่านั้น หรือจะมีเงื่อนไขให้สำหรับอายุของสิทธิบัตรในส่วนที่เกิน (อายุสัญญา) และควรมีการระบุถึงข้อความที่เกี่ยวกับการละเมิดสัญญา เจ้าของสิทธิบัตร และคู่กรณีที่สาม (third party) ไว้ด้วย ซึ่งในกรณีนี้ Licensor มักจะไม่เต็มใจที่จะชดใช้ค่าเสียหาย จึงเป็นหน้าที่ของ Licensee ที่ควรจะพยายามให้มีการระบุข้อความที่จะให้ความคุ้มครองในเรื่องนี้ไว้ด้วย ซึ่งได้แก่

11.3.1) Lessor ต้องรับรองด้วยความรู้เท่าที่ตนมีอยู่ว่าเทคโนโลยีที่ถูกถ่ายทอดนั้น มีสิทธิ์บัตรของตนเท่านั้นที่คุ้มครองอยู่

11.3.2) Lessor ต้องรับรองว่าคู่กรณีที่สามจะชดใช้ค่าเสียหายจาก การละเมิดสัญญาที่ไม่ใช่จำกัดสูญเสียในการเข้าร่วมทำสัญญากับ Licensee รวมทั้งการทำนิติกรรมใหม่ ๆ หรือเมื่อคู่กรณีที่สามละเมิดสัญญานี้ในสิทธิ์บัตรของ Lessor เอง

12) ข้อบังคับสำหรับผู้รับสัญญา

ในการทำสัญญานั้น สัญญามักจะมีข้อกำหนดหรือข้อบังคับสำหรับให้ Licensee (ผู้รับสัญญา) ปฏิบัติ awan จะมีมากหรือน้อยและจะทำให้ Licensee ได้เปรียบหรือเสียเปรียบมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถในการต่อรองของคู่สัญญา ซึ่งข้อบังคับที่สำคัญที่สุด ได้แก่ ขอบเขตการขายหรือสิทธิการขายที่ Licensee สามารถกระทำได้ การผลิต การตั้งราคาขาย สิทธิในการซื้อหรือรับเทคโนโลยีจากแหล่งอื่น ๆ ในบางกรณีขอบเขตการขายจะเกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสาขาของ Licensee ทั้งนี้เพื่อป้องกันการแข่งขันในตลาดอื่น ถ้าเป็นเช่นนี้ Licensee ก็ควรคัดค้านด้วยเหตุผลที่สมควร ควรกำหนดให้ Lessor ระบุรายชื่อของประเทศไทย ฯ ที่ถูกจำกัดการขาย แต่ในบางกรณีอาจไม่มีการจำกัดเขตการขายแต่ Lessor อาจกำหนดให้ Licensee ต้องขออนุมัติจาก Lessor ก่อนจึงจะสามารถขายผลิตภัณฑ์ได้ ซึ่งถ้าเป็นแบบนี้ Licensee ก็จะเสียเปรียบมาก

13) การเสนอขาย C&I Products โดยผู้ให้สัญญา

ในการทำสัญญาตกลงนอกเหนือจากที่ผู้ให้สัญญาหรือ Lessor จะมีรายได้จากค่าเทคโนโลยีแล้ว ผู้ให้สัญญาจะมีรายได้จากการบังคับขาย C&I Products อีกด้วย ที่ Lessor ทำ เช่นนี้ได้ก็ เพราะเขาย้ายมาซื้อมายังเทคโนโลยีให้เข้ากับสินค้าที่เขามี และในบางครั้งการพัฒนาเทคโนโลยีของ Lessor อาจอยู่ในรูปของสินค้าสำเร็จรูปหรือ C&I Products ที่มีความเกี่ยวพันกัน ดังนั้นถ้า Licensee จำเป็นต้องพึ่งพา Lessor ในเรื่องนี้ Licensee ก็ต้องมีความแนใจว่าตนเองจะต้องไม่อยู่ในฐานะที่เสียเปรียบมากจนเกินไป และควรที่จะตระหนักรถึงการผลิตภายในประเทศตลอดจน C&I Products ที่สามารถผลิตได้โดยผู้ประกอบการภายในประเทศ นั้นในขั้นตอนของการทำสัญญาช่วงของการผลิตภายในประเทศจะถูกประเมินค่าอย่างรอบคอบเพื่อให้การผลิตภายในประเทศได้ผลสูงสุดภายในระยะเวลาที่สั้นที่สุด และจำเป็นที่จะต้องมีการวางแผนการฝึกอบรมทั้งนี้เพื่อให้ได้รับผลสำเร็จในเรื่องนี้ด้วย สรุปเรื่องราคาก็

Licensor เป็นผู้กำหนดนั้นจะแตกต่างกันไปซึ่งข้ออยู่กับแต่ละโครงการ หรือข้อข้ออยู่กับลักษณะของสินค้าตลอดจนความรู้ของ Licensee ในเรื่องการตั้งราคาของแหล่งอื่น รวมทั้งข้อความหรือเงื่อนไขที่กำหนดในสัญญาแต่โดยสรุปแล้ว Licensee ควรจะให้ความสนใจเป็นอย่างมากในเรื่องดังนี้

13.1) ในสัญญาระบุว่าให้ Licensor ทำการส่งมอบ C&I Products ในราคากลางตลาด และควรระบุถึงการกำหนดราคาให้ชัดเจนเท่าที่จะทำได้

13.2) ในสัญญาระบุข้อความที่เป็นประโยชน์ต่อ Licensee เช่น ในกรณีที่ Licensor ทำการส่งมอบ C&I Products ชนิดเดียวกันให้กับ Licensee รายหนึ่งรายใดในราคาน้ำที่ต่ำกว่าในระยะเวลาหนึ่งก็ควรที่จะเสนอราคาเดียวกันนั้นให้กับ Licensee รายปัจจุบันด้วยถ้าสามารถเป็นไปได้

13.3) สัญญาระบุถึงราคากลางของการสั่งซื้อ C&I Products ตลอดจนราคาน้ำที่ Licensee ต้องจ่ายสำหรับการซื้อสินค้าเหล่านั้น

13.4) ถ้า Licensor เป็นผู้ผลิต C&I Products เอง สัญญาระบุราคากลางของสินค้าเหล่านี้ไว้และไม่ควรให้สูงกว่าต้นทุนการผลิต ในกรณีที่ Licensee ต้องการให้สินค้าเหล่านี้ในโรงงานของตนอาจมีการหักขอด้วย Licensee ให้มีการรับรองต้นทุนจากผู้ตรวจสอบบัญชีของบริษัท Licensor ก็ควรจะดำเนินการให้

14) การชำระเงิน

ในสัญญาระบุว่ามีการกำหนดถึงสกุลเงินตราและอัตราแลกเปลี่ยนสำหรับใช้ในการชำระค่าเทคโนโลยี ทั้งนี้เนื่องจากถ้าไม่มีการระบุให้ชัดเจนแล้วอาจได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเงินตราเป็นอย่างมาก ซึ่งโดยปกติ Licensor มักนิยมที่จะรับชำระเป็นเงินตราในสกุลของตนหรือเงินตราสกุลอื่นที่ค่อนข้างมีเสถียรภาพ

15) กฎหมายของรัฐบาลที่ใช้บังคับสัญญา

ในสัญญาระบุว่ากำหนดถึงกฎหมายที่จะใช้บังคับสัญญา ซึ่งโดยปกติควรเป็นกฎหมายของประเทศผู้รับสัญญา (Licensee) อย่างไรก็ได้ในบางกรณี Licensor ในบางประเทศอาจถูกกำหนดให้ใช้กฎหมายประเทศของตนบังคับสัญญาได้ และหากสัญญาต้องเกี่ยวพันกับสิทธิ์ต่าง ๆ ในทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมมากกว่านี้ประเทศก็ควรจะนำกฎหมายของประเทศต่าง ๆ เหล่านั้นมาพิจารณาให้รอบคอบ

16) การตรวจสอบและรายงาน

ในกรณีที่สัญญาต้องมีความเกี่ยวข้องกับเรื่องค่าธรรมเนียมหรือการซ่อมอุปกรณ์ในโดยต่อไปเรื่อย ๆ Licenser ก็อาจมีการตรวจสอบโรงงานและรายงานทั่วไปของการผลิต การขาย และด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสัญญาของ Licensee และในทางตรงกันข้าม Licensee ก็สามารถที่จะมีการสำรวจโรงงานและการดำเนินงานของ Licenser เท่าที่จำเป็นหรือได้รับอนุญาตจาก Licenser

17) การฝึกอบรม

ในสัญญาระบบที่ได้มีการระบุถึงแผนการฝึกอบรมให้กับเจ้าหน้าที่หรือพนักงานในท้องถิ่นไว้ด้วยทั้งนี้เนื่องจากมีความสำคัญมากสำหรับในการรับเทคโนโลยีอย่างพอเพียง โดยก่อนที่จะมีการเจรจาเรื่องข้อความที่จะให้มีปรากฏในสัญญาก็ควรจะได้มีการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกและความสามารถสำหรับการฝึกอบรมในประเทศไทยเดียวกับในประเทศของ Licenser หรือผู้ผลิตรายอื่น ๆ หรือไม่ ถ้า Licensee เห็นว่าโรงงานของตนไม่มีความพร้อมที่จะใช้เป็นที่ฝึกอบรม ก็อาจขอทำการฝึกอบรมที่อื่น ๆ เช่น ที่โรงงานของ Licenser เป็นต้น นอกจากนี้ควรมีการร่วงหน้าที่งานของเจ้าหน้าที่ที่ชำนาญงาน ควรสร้างแผนฝึกอบรมตามความต้องการตลอดจนเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรมและวิธีการคัดเลือกผู้รับการฝึกอบรมระบุไว้ในสัญญา

18) ข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสัญญา

เมื่อ Licenser ยินยอมให้มีเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อผู้รับสัญญา (Licensee) รายนึงแล้ว ก็อาจยินยอมให้ Licensee รายอื่น ๆ ได้รับประโยชน์จากเงื่อนไขดังกล่าวด้วย ดังนั้นเงื่อนไขต่าง ๆ ทั้งหมดที่ระบุไว้ในสัญญาจึงมีประโยชน์เป็นอย่างมากต่อ Licensee แต่ถ้า Licensee รายใดพิจารณาเห็นว่าตนเองไม่สามารถใช้เงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ดังกล่าวไว้หมดภัยในอายุสัญญา ก็อาจขึ้นอิงในการต่อรองสำหรับการตั้งราคางาน C&I Products ที่ Licenser จะขายให้

19) ภาษาที่ใช้

เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระบุถึงภาษาที่จะใช้ในการเขียนสัญญาและเอกสารต่าง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปก็ควรจะใช้ภาษาที่ Licensee สามารถเข้าถึงได้ไม่ยากนักหรือเป็นภาษาที่ใช้กันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้ Licensee เกิดความเสียเบรียบทางด้านภาษาจนส่งผลกระทบไปถึงรายละเอียดหรือเงื่อนไขต่าง ๆ ที่จะปรากฏในสัญญา

20) การสืบสุคของสัญญา

โดยปกติสัญญาจะมีกำหนดสิ้นสุดตามอายุของสัญญาที่ทำให้กับ Licenser แต่ก็มีบางกรณีที่อาจเป็นไปตามนี้ กล่าวคืออาจมีการทำกำหนดสิ้นสุดอายุของสัญญานาในกรณีที่มีการฝ่าฝืนสัญญาในข้อร้ายแรงหรือเมื่อมีเหตุสำคัญ เช่น การล้มละลาย เป็นต้น หรือในกรณีที่ Licensee นำเทคโนโลยีมาใช้ระหว่างเวลาหนึ่งแล้วการผลิตยังไม่เกิดขึ้นหรือยังไม่มีการพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตให้เร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ ถ้าเป็นเช่นนี้ Licenser จะจะล้มเลิกสัญญากับ Licensee ก็ได้ ซึ่งน่วงจะเป็นกรณีเดียวกับกรณีที่มีการเปลี่ยนชื่อความตั้งกล่าวไว้ในสัญญา ด้วยในบางสัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจสง共产党เตือนให้อีกฝ่ายก่อนที่จะสิ้นสุดอายุของสัญญา แต่ Licensor ก็ต้องฟังควรร่วมกันไม่สามารถใช้อำนาจเพื่อสิ้นสุดสัญญาได้เพียงฝ่ายเดียว ยกเว้น ว่าจะมีเหตุผลอันสมควรที่ได้ระบุไว้ในสัญญา ในบางครั้งเมื่อสัญญาหมดอายุ Licensee อาจถูก กำหนดให้ส่งคืนเอกสาร และข่าวสารทางเทคนิคให้กับ Licenser และ Licenser จะไม่ให้ เทคโนโลยีอีกต่อไป

21) การจัดตั้งอนุญาโตตุลาการ

โดยปกติในสัญญาทุกสัญญาจะมีข้อความระบุให้มีการตั้งอนุญาโตตุลาการ เพื่อทำหน้าที่ตัดสินข้อโต้แย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ ซึ่ง Licensee ควรจะร้องขอให้มีการตั้ง อนุญาโตตุลาการขึ้นในประเทศของตน ในกรณีที่จำเป็นจะต้องเป็นอนุญาโตตุลาการในต่าง ประเทศ ก็ควรจะเลือกกลไกอนุญาโตตุลาการที่ไม่ลำเอียง หรือตกลอยู่ภายใต้อิทธิพลของฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่ง ในบางสัญญาอาจกำหนดถึงรายละเอียดในการจัดตั้งอนุญาโตตุลาการขึ้นมาเองโดย กำหนดถึงวิธีการคัดเลือกตัวอนุญาโตตุลาการ วิธีการพิจารณาและการบังคับ ฯลฯ

. 22) เหตุสุดวิสัย

ในบางสัญญาจะมีข้อความเกี่ยวกับเหตุสุดวิสัยระบุไว้ ทั้งนี้เพื่อเป็นการป้องกัน คู่สัญญาจากการถูกเรียกร้องให้ชดใช้ค่าเสียหายที่เกิดขึ้น จากเหตุสุดวิสัย เช่น ภัยธรรมชาติซึ่งไม่ สามารถจะควบคุมหรือคาดการณ์ได้ เป็นต้น หรือข้อความที่ทำให้ผู้ขายเทคโนโลยีไม่สามารถ หลีกเลี่ยงความรับผิดชอบจากความเสียหายที่เกิดจากการละเมิดสัญญาในเมื่อสามารถคาด การณ์ได้หรือควบคุมได้ ซึ่งข้อความเหล่านี้จะเป็นประโยชน์ต่อทั้งสองฝ่ายเมื่อมีเหตุสุดวิสัย เกิดขึ้น

8. การถ่ายทอดเทคโนโลยีไปยังการผลิตขั้นต่าง ๆ

ได้มีผู้แบ่งประเภทของการผลิตหรือการประกอบการให้รายอย่างทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่า จะนำไปใช้เพื่อวัตถุประสงค์อะไร แต่ถ้าจัดประเภทของการผลิตตามขั้นของการผลิตจะพิจารณา ว่าการผลิตชนิดใดเกิดก่อนเกิดหลัง แล้วนำมาเรียงตามลำดับก่อนหลัง โดยแบ่งได้เป็น 3 ขั้นคือ

1) การผลิตขั้นประถมหรือขั้นแรก (Primary production) ได้แก่เกษตรกรรม การทำป่าไม้ การประมง ฯลฯ ซึ่งเป็นการผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นปัจจัยการผลิตที่สำคัญ เช่น การทำเกษตรกรรมต้องอาศัยที่ดินปลูกต้นไม้ เป็นต้น

2) การผลิตขั้นมัธยมหรือขั้นที่สอง (Secondary production) ได้แก่การทำหัตถกรรม การทำเหมืองแร่ ฯลฯ ซึ่งการผลิตในขั้นนี้จะนำผลที่ได้จากการผลิตขั้นแรกมาทำการผลิตต่อให้เกิดเป็นสินค้านิดใหม่ขึ้นมา ซึ่งจะมีมูลค่าสูงกว่าเดิม เช่น การทำหัตถกรรม เครื่องจักสาน เป็นการนำไปสู่ (เป็นผลผลิตจากการผลิตขั้นแรก) มาสานเป็นกระบุง ตะกร้า ฯลฯ (เป็นผลผลิตขั้นที่สอง) เป็นต้น

3) การผลิตขั้นอุดมหรือขั้นที่สาม (Tertiary production) ได้แก่ การให้บริการ การขนส่ง การขายส่งและขายปลีก ฯลฯ คือ การผลิตในขั้นนี้เป็นการช่วยให้ผลผลิตไปถึงมือผู้บริโภค ซึ่งการผลิตในขั้นนี้จะมีพื้นที่ค้าคานกลางเป็นผู้ทํานานาที่นี่

เป็นที่ยอมรับกันว่า เศรษฐกิจเจริญเติบโตขึ้นมาจากการผลิตขั้นแรก มาสู่การผลิตขั้นที่สอง และการผลิตขั้นที่สาม ตามลำดับ และการผลิตขั้นที่สองเป็นการผลิตที่สำคัญที่สุดโดยทำให้มีผลผลิตเพิ่มขึ้น เราจะเห็นได้ชัดจากประเทศที่พัฒนาแล้วที่วัดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยผลิตภัณฑ์ประชาชาติทั้งหมด แต่ก็ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้เกิดความเจริญเติบโตหรือเป็นวิธีที่ชัดให้เข้าใจถึงขั้นการพัฒนาการปรับปรุงเทคโนโลยี การผลิตขั้นต่าง ๆ ก็ไม่ได้เป็นอิสระต่างต้องพึ่งพาต่อกันในการพัฒนา เช่น ถ้าต้องการจะทำให้การผลิตขั้นแรกมีความเจริญก้าวหน้าหรือทำให้เป็นภาคอุตสาหกรรมก็จำเป็นต้องพัฒนาอุตสาหกรรมการผลิตและสาธารณูปโภค เพราะการผลิตทั้งสองขั้นหลังนี้เป็นปัจจัยที่จะทำให้เกิดความเจริญก้าวหน้าดังกล่าว ความเจริญก้าวหน้าของอุตสาหกรรมการผลิตก็ขึ้นอยู่กับความสำเร็จที่การผลิตขั้นแรกได้รับ ไม่เฉพาะแต่ทางด้านวัสดุคงเท่านั้น แต่ยังรวมถึงทางด้านการตลาดและทุนอีกด้วย เช่น เดียวกับการผลิตขั้นที่สองและการผลิตขั้นที่สามต่างก็พึ่งพา กันอย่างไรก็ได้ในขั้นของการพัฒนา เศรษฐกิจการผลิตขั้นแรกที่มีผลผลิตสูงมากความช่วยเหลือจากเขตอุตสาหกรรมและ

สาธารณูปโภคบางส่วนเสริมให้มีการเจริญเติบโตทางเทคโนโลยีในดอนแกนเริ่ม และขั้นวยความสะดวกในการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ และข้อได้เปรียบบางประการที่มีอยู่ภายในประเทศ ก็เป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ ความอยู่ดีกินดีทางเศรษฐกิจมีมากน้อยเท่าไหร่ย่อมขึ้นอยู่กับสิ่งที่จำเป็นและคุณค่าความพอใช้ของประชาชน ในขั้นต้นก็คือต้องสนองความต้องการในปัจจุบันที่จำเป็นต่อการยังชีพอยู่ได้ มีผู้แบ่งการพัฒนาเศรษฐกิจออกเป็น 2 ขั้น ในขั้นแรกเป็นการพัฒนาปัจจัยที่จำเป็นเพื่อการยังชีพและในขั้นที่สองหลังจากที่ได้รับปัจจัยเพื่อการยังชีพเพียงพอแล้ว ความสามารถทำกำไรจะเป็นตัวกำหนดการลงทุนในหน่วยต่าง ๆ วิธีการแบ่งขั้นดังกล่าวทำให้เห็นปัญหาเบื้องต้นของคุณค่าความพอใช้สำหรับเอกชนและกิจการ สิ่งจำเป็นแก่การดำรงชีพมักเกี่ยวข้องในด้านประชากรการวางแผนและการมั่นคงทางสังคม ถ้าหากว่าไม่มีการจัดหาก็จะเป็นดังกล่าวให้เพียงพอในประเทศกำลังพัฒนาแล้วก็ไม่สามารถจะใช้ระบบได้ ที่ทำให้เกิดความก้าวหน้าในวิธีการเร่งความเจริญเติบโตได้ ในประเทศกำลังพัฒนาการดำรงชีพที่สำคัญสำหรับประชาชนขึ้นอยู่กับผลผลิตทางเกษตรอยู่มากและผลผลิตนี้ก็เป็นตัวดึงดูดที่จำเป็นสำหรับอุตสาหกรรมการเกษตร (Agro-industries) การปฏิวัติทางการเกษตรเริ่มขึ้นก่อน และมีส่วนช่วยเหลืออย่างมากต่อความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรปโดยใช้เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในสมัยนั้น ประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่ได้รับจากการเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร ดังกล่าว สรุปโดยย่อได้ดังนี้

- 1) ทำให้ราคาผลผลิตทางเกษตรลดลง ราคาน้ำมันทำให้มูลค่าของค่าจ้างที่แท้จริงเพิ่มขึ้น ทำให้โครงสร้างของราคาและค่าจ้างมีความมั่นคงเพิ่มขึ้น และเศรษฐกิจเติบโตขึ้น
- 2) ทำให้รายได้ทางเกษตรของชาวนาสูงขึ้น แม้ว่าราคาของผลผลิตจะลดลง ก็เป็นไปได้ที่รายได้จะเพิ่มขึ้นโดยผลผลิตที่เพิ่มขึ้น และขนาดการผลิตที่เหมาะสม
- 3) เกิดการสะสมทุนเพื่อการลงทุนในอุตสาหกรรม เมื่อชาวนามีเงินมากขึ้น ก็สามารถปรับปรุงที่ดินเพื่อจัดตั้งอุตสาหกรรมทางการเกษตร เมื่อมีกำไรมากก่อนการก่อสร้างจะนำผลกำไรที่ได้รับไปลงทุนในอุตสาหกรรมอื่นต่อไป ปรากฏการณ์นี้เห็นได้ชัดทั้งในยุโรป อเมริกา ญี่ปุ่น ทั้งหมดนี้ทำให้อัตราการเติบโตของเศรษฐกิจมีขนาดที่กว้างใหญ่มาก
- 4) ทำให้ขนาดของตลาดของประเทศสำหรับผู้บริโภคสินค้าทางอุตสาหกรรมขยายใหญ่ขึ้น การผลิตและการบริโภคเป็นรายการที่ต่อเนื่องกันในวัฏจักรเศรษฐกิจ กิจการผลิตไม่อาจที่จะคาดการณ์ดำเนินงานของตนได้ นอกเสียจากว่าขาดรายสินค้าได้ ความสามารถทำกำไรขึ้นอยู่กับการทำให้ส่วนใหญ่ของทุนที่ลงไปได้รับประโยชน์เต็มที่จากขนาดการผลิตที่เหมาะสม

และประสิทธิภาพทางเทคโนโลยี ด้านการจัดการในสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่มีการแข่งขันกัน ดังนั้น ความสามารถทำกำไรและความก้าวหน้าของกิจการยังขึ้นอยู่กับการขยายตลาดของประเทศไทยเป็นสำคัญ และยังขึ้นอยู่กับสังคมที่มีความยุติธรรม แล้วเป็นประชาธิปไตยเพื่อความพากศุกของประชาชนในประเทศไทยที่มีความเท่าเทียมกันในการบริโภคผลผลิตและมีมาตรฐานการครองชีพที่สูง

นอกเหนือไปจากความก้าวหน้าทางการเกษตรและอุตสาหกรรมแล้ว การปรับปุง
การเมืองแร่และภารกิจนี้เป็นส่วนสำคัญมากต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ใน
ประการแรก ช่วยให้ได้ใช้ประโยชน์จากการคัดลอกและเทคโนโลยีที่ทันสมัยในการสร้างความแข็ง
แกร่งภายในประเทศสำหรับสินค้าอุตสาหกรรม ประการที่สองการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเพิ่ม
หรือผลิตภัณฑ์ด้วยภายนอกประเทศไทยทำให้สามารถขยายตัวอย่างรวดเร็วในภาคเศรษฐกิจที่ได้รับกำไรมาก

ประโยชน์ที่ได้รับจากการผลิตขั้นแรกและทรัพยากรธรรมชาติ และความไม่เท่าเทียมกันในการพัฒนาระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วกับประเทศกำลังพัฒนาอยู่มาก่อปัญหาที่น่าวิตกกังวลในเรื่องของการอ่อนแอกันในแบบของการเติบโตของหลาย ๆ ประเทศที่กำลังพัฒนาในปัจจุบันเนื่องจากความไม่มีประสิทธิภาพในการผลิตขั้นแรก เป็นเพราะความประทับใจในทางที่ผิด นิยมแบบตะวันตกซึ่งมีการผลิตทางเกษตรน้อยที่สุด ผลผลิตที่ต่ำในการผลิตขั้นแรกเมื่อเทียบกับในการผลิตอีกสองขั้นที่เหลือในประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นผลจากการบรรลุถึงจุดอิ่มตัวในการปรับปรุงเทคโนโลยีของ การผลิตขั้นแรก แต่ไม่ใช่กรณีของประเทศที่กำลังพัฒนา แม้แต่ในปัจจุบันนี้ในประเทศที่พัฒนาแล้วรากรากฐานและความมั่นคงของระบบเศรษฐกิจทั้งมวลก็ขึ้นอยู่กับผลผลิตของการผลิตขั้นแรก เมื่อเทียบกับ ประเทศกำลังพัฒนาที่ยังคงต้องก้าวเดินอีกไกลเพื่อจะได้สั่งน้ำ การให้ความสนใจกับการผลิตขั้นที่สองมากเกินไปโดยเชื่อว่าจะนำไปสู่การเจริญเติบโตและประโยชน์ที่มากกว่าจะได้รับจากการผลิตขั้นแรก ก็ถูกพิสูจน์ให้เห็นชัดแล้วว่าเป็นความคิดที่ผิดนักเหตุผล

นอกเหนือจากการผลิตขั้นแรกแล้ว แบบของการลงทุนในเทคโนโลยีที่ได้เลือกอย่างรอบคอบในการผลิตขั้นที่สองและสามซึ่งช่วยในการพัฒนาทรัพยากรัฐรวมชาติโดยใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ จะให้ประโยชน์อย่างมากต่ออุดหนุนการรวมการผลิตภายในประเทศ การใช้เทคโนโลยีและการจัดการที่เหมาะสมที่สุดจะช่วยให้สามารถขยายศักดิ์ศรีอุดหนุนการรวมในตลาดภายนอกและระหว่างประเทศได้โดยได้กำไรพอสมควร เท่ากับเป็นการสนับสนุนการสร้างความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และกระตุ้นให้รัฐพึงดูแล ความพยายามที่เกิดขึ้นภายใต้การประดิษฐ์การบำรุงรักษาและการซ่อมแซมเครื่องจักร และการผลิตขั้นส่วนเพื่อใช้แทนขั้นส่วนที่

หมวดอาชญากรรมใช้งาน จะช่วยให้มีเทคโนโลยีที่จำเป็นสำหรับเพิ่มภาระการผลิตของเครื่องจักรยัง เป็นภาระทางภาษากฎหมายสำหรับการเดิบโตรในระยะยาว (ดังได้กล่าวไว้ในหัวข้อมูลของบทที่ 2 แล้ว)

ขอบเขตสำหรับการพัฒนาทรัพยากรในประเทศกำลังพัฒนา กว้างขวางมาก เมื่อมี เครื่องจักรและเทคโนโลยีจำกัด วิธีการพัฒนาดังกล่าวควรทำให้ทุกขั้นการผลิต เพื่อที่ว่าจะได้นำ แหล่งที่มีทรัพยากรเหลือเพื่อที่จะทำให้การพัฒนาเป็นไปได้ แม้ว่าการลงทุนในเทคโนโลยีสำหรับ การผลิตสินค้าบริโภคสามารถให้ผลในการสะสมทุน โอกาสสำหรับการเดิบโตรของอุตสาหกรรม ทุกขนาดก็มีจำกัดเช่นกัน กล่าวคือ เมื่อมีการบริโภคสินค้าหมดไปแล้ว และทุนที่ลงไปใน การผลิตสินค้าก็จะหมดไป แต่เมื่อมีการลงทุนในด้านการปรับปรุงที่ดินหรือผลิตเครื่องจักร อุปกรณ์จะทำให้คุณค่าของการลงทุนเพื่อประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น และได้รับประโยชน์ทาง เศรษฐกิจดังที่ Keynesians ได้ยืนยันว่า ไม่ใช่การออม แต่เป็นการบริโภคที่ก่อให้เกิดการขยายตัว เช่นเดียวกัน แม้กระนั้นในสังคมที่รุ่งเรืองก็ยังคงมีการออมเพื่อการลงทุนเฉพาะในขั้นการผลิตที่มี ประโยชน์ท่านนั้น สังคมผู้บริโภคจะทำสิ่งตรงกันข้าม และความจริงก็มักเป็นสังคมที่ไม่ได้ช่วย ให้มีการผลิตแต่อย่างใด คือ บริโภคอย่างเดียว ถ้าสมมติให้ทุกอย่างเท่ากันหมด สังคมก็จะหลังนี้ จะทำให้ทุนหมดไป และทำให้ด้อยเป็นขั้น เนื่องจากได้ใช้รายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นไปในการผลิต สินค้าและบริการที่มูลค่าของมันจะหมดไปทันทีที่ถูกบริโภค

จุดอ่อนที่สำคัญอันหนึ่งของอุตสาหกรรมขนาดเล็กและกลางอยู่ในเรื่องเทคโนโลยี เนื่องจากมีเพียง 2-3 ประเทศเท่านั้นที่สามารถส่งเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาได้โดยไม่ต้องพึง ความช่วยเหลือจากผู้อื่น การลงทุนเทคโนโลยีสำหรับอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในการผลิตขั้นที่สอง และสามครั้งมีเกณฑ์พิจารณา 3 ประการ ดังนี้

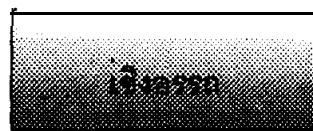
1) ความสามารถที่เป็นไปได้ของอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ ที่จะจัดหาสิ่งที่จำเป็นต่อ การยังชีพของประชาชน

2) ความสามารถที่เป็นไปได้ในการสร้างสรรค์และเพิ่มพูนกิจกรรมการผลิตที่เป็น ประโยชน์ คือ กิจกรรมการผลิตที่ไม่ใช่เพื่อผลิตสิ่งบริโภคประเภทที่จะทำให้ทุนต้องหมดไป

3) ความสามารถที่เป็นไปได้ที่จะใช้สิ่งที่มีอยู่ภายในประเทศให้ได้ประโยชน์ที่จะขยาย สินค้าในต่างประเทศ และที่จะได้กำไรมากที่สุดจากอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ

ปัญหาของความสามารถที่จะผลิตสินค้าทุนอยู่ที่เรื่องเวลา เกี่ยวข้องกับความก้าว หน้าทางเทคโนโลยีและทุนเป็นจำนวนมาก ภายในประเทศที่จะส่งชิ้นส่วนเทคโนโลยีและอุปกรณ์เข้า

มา การต่อรองในการทำสัญญาโดยได้รับราคาที่ยุติธรรมและเท่าเทียมเพื่อจะได้รับความสำเร็จในธุรกิจพร้อมด้วยเงื่อนไขการคุ้มครองที่สมเหตุผล เพื่อให้นำนโยบายในระยะยาวได้ผลในเรื่องของการรับความช่วยเหลือต้องมีจุดประสงค์สุดท้ายเพื่อให้พึงดูงดี โดยการสนับสนุนค้ำจุนความสามารถทางเทคโนโลยีในประเทศไทยด้านการผลิต การบำรุงรักษา การซ่อมแซม การออกแบบ การผลิตอุปกรณ์ชั้นส่วนทดแทนเพื่อกรับภาระการผลิตทางอุตสาหกรรม



1. โภศล ฉันธิกุล, **กฎหมายเกี่ยวกับการลงทุน**, กรุงเทพมหานคร : แสงจันทร์การพิมพ์, พ.ศ. 2534, หน้า 146.
2. ทวี บุตรสุนทร, “การเตรียมการเพื่อรับการถ่ายโอนเทคโนโลยี.” วิศวกรรมสาร เล่มที่ 3 ประจำปี 2532, หน้า 87-89.
3. โภศล ฉันธิกุล, **ข้อบังคับ** หน้า 159.
4. ศึกษารายละเอียดได้ในราพีพย์ ชิติวงศ์, หลักเศรษฐศาสตร์ I : จุลเศรษฐศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2), กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, พ.ศ. 2538, หน้า 200-209.
5. อนุญาโตตุลาการ เป็นวิธีการแก้ปัญหาข้อพิพาทวิธีหนึ่งซึ่งระบุอยู่ในกฎหมายแห่งและพานิชย์ กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายแรงงาน โดยเป็นวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้งหรือข้อพิพาทด้วยวิธีประนีประนอมเพื่อนลักษณะของการใช้อำนาจและความรุนแรงโดยคู่กรณีจะยอมเห็นชอบในการคัดเลือกและแต่งตั้งบุคคลหรือคณะกรรมการที่อนุญาโตตุลาการซึ่งคำนิจฉัยของอนุญาโตตุลาการถือเป็นเด็ดขาดและคู่กรณีจะต้องปฏิบัติตาม